УДК 502.7:574

РЕЗУЛЬТАТИ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ПРИАЗОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Н.М. БАРАБОХА, С.О. ЯРОВИЙ, О.П. БАРАБОХА

Національний природний парк "Приазовський", м. Мелітополь

Представлені дані первинної інвентаризації біорізноманіття екосистем Приазовського національного природного парку за результатами досліджень, проведених в 2011-2012 роках. Виявлено, що флора парку нараховує 1082 види судинних рослин, фауна безхребетних – 744 види, хребетних – 397 видів. Унікальність біорізноманіття території ПНПП обумовлюється значною кількість видів рослин і тварин різних природоохоронних категорій (тільки червонокнижних рослин – 42, безхребетних тварин – 2, хребетних тварин – 87 видів). Значне різноманіття флори і фауни ПНПП визначає направленість заходів для їх збереження.

Ключові слова: *Приазовський національний природний парк, біорізноманіття, Літопис природи, первинна інвентаризація флори і фауни, природоохоронні категорії видів рослин і тварин.*

Передмова

Актуальність вивчення різноманіття флори і фауни Приазовського національного природного парку як невід'ємної частини природи півдня України визначається сучасним розвитком природоохоронної справи в країні. Екосистеми цього регіону мають свої унікальні особливості, обумовлені приморським положенням і представлені мозаїчним розташуванням різних степових, водних та прибережних ландшафтів. Південь України має потужний природний та соціально-економічний потенціал. Розвиток господарства суттєво впливає на погіршення стану довкілля, що обумовлює створення об'єктів та територій природно-заповідного фонду (ПЗФ) з метою збереження та підтримки біорізноманіття екосистем. Так, тут було створено більше 10 об'єктів ПЗФ України загальнодержавного значення, з них – 9 національних природних парків.

Одним з національних природних парків приморського степового регіону є Приазовський національний природний парк (ПНПП), який створено на початку 2010 року на півдні Запорізької області (Якимівський, Мелітопольський, Приазовський, Бердянський райони та м. Бердянськ). Приазовський парк серед природних парків країни виділяється своєю значною площею – 78126,92 га (займає друге місце). Особливістю території парку є переважання земель водного фонду (79% від його загальної площі). Аквальні комплекси представлені літоральною частиною Азовського моря, лиманами, затоками, руслами та гирлами малих річок, озерами, штучними водоймами. Наземні ландшафтно-біотопічні комплекси – це коси, узбережжя моря, суходільні ділянки у заплавах річок, плакорні та схилові наземні ділянки зі степовою рослинністю, незначні угрупування чагарників та деревних насаджень, зони рекреаційного використання. Різноманіття природних оселищ визначило широкий спектр видів флори і фауни парку, серед яких значна кількість видів рідкісних.

Одним із завдань діяльності природного парку є проведення науково-дослідної роботи з вивчення ландшафтного та біологічного різноманіття. Літопис природи парку є основною формою узагальнення результатів наукових досліджень. Приазовським національним природним парком підготовлено I том Літопису природи ПНПП за 2011 рік у 2 частинах загальним обсягом 761 сторінка [1] та II том Літопису природи ПНПП за 2012 рік обсягом 482 сторінки [5] за вимогами Програми Літопису природи для заповідників та національних природних парків [6]. Перший том Літопису природи парку задепоновано в ДНТБ України. Основу двох томів Літопису природи ПНПП складають матеріали, пов'язані з первинною інвентаризацією природних об'єктів,

особливо рідкісних видів рослин і тварин, що охороняються Червоною книгою України (ЧКУ) та міжнародними конвенціями.

Метою дослідження є узагальнення результатів первинної інвентаризації видового різноманіття флори і фауни Приазовського національного природного парку на основі аналізу матеріалів Літописів природи парку за два роки його існування.

Об'єкти та методи дослідження

Унікальність території Приазовського НПП обумовлена розташуванням на його території найбільших водно-болотних угідь Приазов'я міжнародного ("Молочний лиман", "Гирло річки Берди, Бердянська затока і Бердянська коса") і національного значення ("Озеро Сивашик", "Утлюцький лиман") та 18 об'єктів ПЗФ загальнодержавного і місцевого значення. Це визначило і особливості організації наукових досліджень, найбільша увага приділялась ділянкам з максимальною біологічною різноманітністю (узбережжю Молочного та Утлюцького лиманів, оз. Сивашик, Степанівській, Бердянській та Федотовій косам), де переважно і розміщені наукові полігони. На території парку закладені наукові полігони (постійні пробні площі (далі ППП), профілі та трансекти) ботанічного, орнітологічного, іхтіологічного та ентомологічного призначення, спостереження на яких проводились протягом року (системність їх частково порушувалась у зв'язку з відсутністю транспорту).

Ботанічні спостереження базувались на 4 наукових полігонах, на кожному з яких розміщені постійні пробні площі: Шелюгівському поді на узбережжі Молочного лиману (3 ППП), Степанівській косі (1 ППП); Федотовій косі (3 ППП); Бердянській косі (2 ППП). На кожну ботанічну ППП складено паспорт [1]. Дослідження флори проводилися як методами постійних пробних площ, так і маршрутними методами, які охоплювали різні природні комплекси території парку. Виявлення видового складу водоростей і обробка ґрунтових і водних альгологічних проб проводились в лабораторних умовах культуральними методами. Виконавці ботанічних досліджень – заступник начальника наукового відділу С.О. Яровий, м.н.с. О.Г. Брен, м.н.с. Т.А. Ярова.

На початковому етапі існування Приазовського НПП закладено 4 основних орнітологічних постійних пробних площі у поєднанні з відповідними постійними трансектами (обліковими маршрутами) в їх межах: Степанівська коса, Мордвинівське пониззя та дельта р. Молочна, Шелюгівське пониззя та оточуючі лісонасадження, верхів'я Утлюцького лиману. Профілі та трансекти прокладені з метою проведення різних видів спостережень (екологічних, фенологічних тощо) з тим, щоб охопити різні елементи екосистем. Це дозволило оцінювати сезонну та багаторічну динаміку чисельності популяцій окремих видів і угруповань птахів, показники їх видового різноманіття. Основні методи орнітологічних спостережень (при проведенні досліджень використовувалось обладнання Міжвідомчої Азово-Чорноморської орнітологічної станції; виконавці – с.н.с. парку О.А. Дядічева, в перший рік існування ПНПП – н.с. О.П. Барабоха) – це регулярні маршрутні обліки на постійних трансектах, точкові обліки в місцях концентрації птахів, обліки (картування) гнізд на фіксованій довжині маршруту, спостереження міграцій на постійному пункті та інші [1].

Перспективними для іхтіологічних досліджень визначено 3 стаціонари, які включають по 2 постійних пробних площі: стаціонар № 1 – с. Степок на Федотовій косі (ППП на Утлюцькому лимані та ППП на Азовському морі, наявність поблизу рибальських господарств має сприяти цим роботам в умовах відсутності дозволів на спеціальне використання водних біологічних ресурсів); стаціонар № 2 – с. Ботієво (ППП в р. Корсак та ППП в Азовському морі); стаціонар № 3 – м. Бердянськ (ППП в гирлі р. Берда та ППП в Азовському морі). За основу збору іхтіологічного матеріалу взято визнану методику І.Ф. Правдіна – визначення міжвидової та внутрішньовидової структури, що потребує певного

обладнання та отримання лімітів на науковий вилов ВБР. В зв'язку з їх відсутністю використовували, крім даних польових спостережень, аналіз браконьєрських знарядь лову та звітів користувачів (виконавець іхтіологічних досліджень – с.н.с. В.О. Демченко) [5].

Визначено 5 наукових полігонів з досліджень ентомокомплексів: Степанівська коса (ППП), Правий берег Молочного лиману в районі Богатирського лісництва (трансекта), Шелюгівський под (профільна ділянка), Верхів'я Утлюцького лиману на р. Малий Утлюк (профільна ділянка), Заплава р. Берди (профільна ділянка). Виходячи з реальних фінансових та транспортних можливостей парку, а також враховуючи брак людських ресурсів, дослідження проводилися лише на 3 ділянках (Степанівській косі, верхів'ї Утлюцького лиману, заплаві р. Берда). Виконавці – н.с. С.І. Сучков, м.н.с. Г.В. Голод.

Отже, на цей час обґрунтовано і розпочато дослідження на ботанічних, ентомологічних, іхтіологічних та орнітологічних наукових полігонах. При складанні переліку видів теріофауни ПНПП (виконавець – м.н.с. О.А. Вовк) використовувалися матеріали, надані професором А.М. Волохом (Таврійський державний агротехнологічний університет), та повідомлення науковців і інспекторів парку про зустрічі із ссавцями на окремих територіях. Розпочато вивчення герпетофауни та батрахофауни парку (виконавець – м.н.с. Г.І. Микитинець, в перший рік існування ПНПП – н.с. О.П. Барабоха), дослідження водних і наземних безхребетних (виконавець – н.с. О.Г. Антоновський).

Результати і обговорення

Рослинний світ парку різноманітний, більшість території представлена зоною різнотравно-злакових степів; південно-західна частина – це полиново-злакові степи. Приморські ландшафти створюють умови для формування різних фітоценозів, серед яких степові, лучні, галофітні, болотні, водні, літоральні і синантропні, а також незначну площу займають штучні лісові насадження.

Результат первинної інвентаризації флори в 2011 р. – 1060 видів судинних рослин парку, які об'єднані в 418 родів, 92 родини і 4 відділи. Провідні родини рослин – це Asteraceae (Айстрові), Poaceae (Злакові), Fabaceae (Бобові), Brassicaceae (Хрестоцвіті), Caryophyllaceae (Гвоздичні), Rosaceae (Розові) (усього вони налічують 489 видів, що становить 46% від усієї флори парку). Найбільш численні роди: *Astragalus* L., (астрагал 18 видів), *Carex* L,. (осока 17 видів), *Galium* L, (підмаренник 16 видів), *Veronica* L., (вероніка 16 видів), *Potentilla* L., (перстач 15 видів), *Allium* L (цибуля 13 видів), *Euphorbia* L., (молочай 11 видів). У фітоценозах парку переважають трав'янисті рослини – 957 видів (90,3%), чагарники і напівчагарники складають 72 види (6%), дерева – 31 вид (2,9%). За еколого-ценотичними показниками, крім домінуючих типових видів степових рослин, слід відмітити наявність галофітів (59 видів) і петрофітів (40 видів), а також прибережно-водних рослин (67 видів). Аборигенна флора парку налічує 589 видів вищих судинних рослин (55,5%). Своєрідність флори парку підкреслює наявність 13 ендеміків, занесених до Червоної книги України, та 1 реліктовий вид [2]. Раритетна флора за дослідженнями 2011 р. складала 40 видів рослин, які занесені до Червоної книги України.

Протягом 2012 р. додатково виявлено 22 види судинних рослин. Додалися види до родин: Poaceae (Злакові) та Chenopodiaceae (Лободові) – по 4 види, Fabaceae (Бобові), Violaceae (Фіалкові), Solanaceae (Пасльонові) – по 2 види, Asparagaceae (Холодкові), Apiaceae (Зонтичні), Convolvulaceae (Березкові), Fumariaceae (Руткові), Papaveraceae (Макові), Plantaginaceae (Подорожникові), Potamogetonaceae (Рдесникові) – по 1 виду. У 2012 р. було визначено ще 2 раритетні види рослин.

Видовий склад нижчих рослин представлено 233 видами, з яких 218 видів водоростей та 15 видів лишайників. Виявлені види водоростей належать до 8 відділів:

Cyanophyta (синьозелені водорості) – 83 види, *Euglenophyta* (евгленові водорості) – 1 вид, *Dinophyta* (динофітові водорості) – 3 види, *Xanthophyta* (жовто-зелені водорості) – 2 види, *Bacillariophyta* (діатомові водорості) – 56 видів, *Rhodophyta* (червоні водорості) – 1 вид, *Chlorophyta* (зелені водорості) – 71 вид, *Streptophyta* (стрептофітові водорості) – 1 вид.

На території Приазовського національного парку зустрічається 9 угруповань рослин, занесених до Зеленої книги України, серед них – 5 різних видів ковили.

Таким чином, на сьогодні флора Приазовського природного парку налічує 1315 видів рослин різних систематичних груп, з яких 42 види занесено до списків ЧКУ. Дані щодо флори парку в 2012 р. у порівнянні з 2011 р. наведено нижче (табл. 1).

Таблиця 1

Результати інвентаризації видів флори ПНПП за 2011-2012 роки

Table 1

Inventory results species flora PNPP for the 2011-2012 school year

Систематична група рослин	2011 рік	2012 рік
Покритонасінні (квіткові)	1053	1075
Голонасінні	4 (3 інтродуковані)	4 (3 інтродуковані)
Папоротеподібні	2	2
Хвощеподібні та плауноподібні	1	1
Разом судинних	1060	1082
Мохоподібні	не досліджувались	не досліджувались
Лишайники	15	15
Водорості	218	218
Усього видів рослин	1293	1315

В основу складання інвентаризаційних списків різних груп тварин покладено результати аналізу літературних джерел різних років, спостережень на наукових полігонах території парку, матеріали фахівців інших установ (Азово-Чорноморської орнітологічної станції, Інституту біорізноманіття наземних та водних екосистем, Таврійського державного агротехнологічного університету, Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького, науково-дослідного інституту Азовського моря). В інвентаризаційні списки включені як фонові, так і рідкісні тварини, аборигенні і чужорідні, синантропні і представники дикої фауни окремих груп тварин: Безхребетні, Риби, Амфібії, Плазуни, Птахи, Ссавці.

Водні безхребетні представлені бентосом солонуватих водойм Приазовського НПП (Молочного і Утлюцького лиманів та прибережних ділянок 2-кілометрової смуги Азовського моря) і прісних водойм (річок, озер, ставків). Встановлено, що фауна донних безхребетних солонуватих акваторій ПНПП налічує 134 види тварин (47,5% від бентосної фауни Азовського моря). Перший етап інвентаризації (2011 р.) продемонстрував, що лимани та прибережні морські ділянки мають значний природоохоронний потенціал для збереження біорізноманіття [5]. Стала очевидною необхідність інвентаризації безхребетних прісних водойм (крім водяних комах і водяних личинок наземних комах), яку було розпочато в 2012 р. Встановлено, що в річках Приазов’я мешкає 67 видів донних макробезхребетних, що підкреслює досить високе різноманіття бентосної фауни, в першу чергу, це стосується річки Молочної.

За результатами первинної інвентаризації (2011-2012 рр.) у вказаних водоймах в межах ПНПП зареєстровано 201 вид із 32 рядів. З них до ЧКУ занесено 2 види. Таким чином, найбільшою різноманітністю в межах ПНПП характеризуються морські оселища, в яких зареєстровано близько 117 видів бентосних безхребетних. В оселищах естуарного типу зустрічалось близько 100 видів тварин (для Молочного лиману відомо 97, для Утлюцького – 85). Прісноводні оселища виявились найбіднішими – 67 видів зообентосу. Основу різноманітності водних оселищ ПНПП складають молюски [5].

У порівнянні з іншими клас Комахи в ПНПП є найбільшим за кількістю видів тварин. Переважна більшість цих видів (90%) відноситься до 6 рядів: Hymenoptera (Перетинчастокрилі), Diptera (Двокрилі), Coleoptera (Твердокрилі), Lepidoptera (Лускокрилі), Homoptera (Рівнокрилі), Hemiptera (Напівтвердокрилі). Попередня інвентаризація ентомокомплексів ПНПП в 2011 р. дозволила виявити 363 види комах з 11 рядів, в тому числі: Odonata (Бабки) – 23 види, Blattodea (Таргани) –2 види, Isoptera (Терміти) – 1 вид, Mantoptera (Богомоли) – 2 види, Orthoptera (Прямокрилі) – 21 вид, Hemiptera (Напівтвердокрилі) – 21 вид, Coleoptera (Твердокрилі) – 56 видів, Neuroptera (Сітчастокрилі) – 4 види, Lepidoptera (Лускокрилі) – 176 видів, Hymenoptera (Перетинчастокрилі) – 11 видів, Diptera (Двокрилі) – 46 видів. У 2011 р. кількість видів комах, занесених до ЧКУ, становила 36.

Проведення другого етапу інвентаризації ентомофауни в 2012 р. дозволило виявити 180 нових для фауни парку видів комах з 8 рядів та 37 родин, в тому числі: Dermaptera (Шкірястокрилі) – 1 вид, Hemiptera (Напівтвердокрилі) – 3 види, Coleoptera (Твердокрилі) – 132 види, Neuroptera (Сітчастокрилі) – 1 вид, Trichoptera (Волохокрилі) – 2 види, Lepidoptera (Лускокрилі) – 19 видів, Hymenoptera (Перетинчастокрилі) – 9 видів, Diptera (Двокрилі) – 13 видів. Серед перелічених таксонів два ряди Dermaptera (Шкірястокрилі) та Trichoptera **(**Волохокрилі**)**, а також 11 родин вперше наводяться для Приазовського парку. Серед виявлених видів у цьому році 1 вид занесено до ЧКУ.

Таким чином, на цей час відома фауна комах становить 543 види з 13 рядів, що становить 18% від очікуваного біорізноманіття комах ПНПП (близько 3000 видів) і, відповідно, 1,8% від загальної ентомофауни України.

Первинна інвентаризація іхтіофауни ПНПП була детально здійснена в 2011 р., визначено 69 видів риб. В 2012 р. вперше для парку відмічено ще 1 новий вид. Слід відзначити певні зміни у видовому складі водойм регіону, найбільші з яких відбулися в Молочному лимані. Як і в минулих роках, в 2012 р. в лимані відмічено стрімке зниження рівня води, осушення значних площ мілководь, підвищення солоності води лиману до 60-70 г/л (максимум в 2012 р. – 90,2 г/л). Наслідком такої ситуації є скорочення видового різноманіття риб у лимані в декілька разів (2012 рр. зареєстровано тільки 4 види риб [5]). Сучасна іхтіофауна Утлюцького лиману нараховує 42 види риб. Кількісно фауна лиману за 70 років майже не змінилася, але якісно відбулися певні зміни. Іхтіофауна Утлюцького лиману подібна до іхтіофауни Азовського моря, але в останні роки спостерігається певне збільшення чисельності прісноводних видів у верхній частині лиману. Іхтіофауна моря сформувалася головним чином як міграційна і має складний генезис. Узагальнюючи інвентаризацію іхтіофауни з урахуванням появи нового виду в акваторіях парку, на сьогодні підтверджено мешкання 70 видів риб. 8 видів риб парку входять до переліку червонокнижних видів.

На період 2011-2012 рр. підтверджено наявність 3 видів амфібій на території парку (15% від загальної кількості батрахофауни України). Це обумовлено фізико-географічною специфікою регіону, який належить до зони із сухим жарким кліматом, малою кількістю опадів та рідкісною гідрографічною сіткою річок. Усі три види (ропуха зелена *Bufo viridis* Laurenti, жаба озерна *Pelophylax ridibundus* Pallas, землянка Паласа *Pelobates vespertinus* Pallas) зустрічаються на території парку повсюдно, однак з різною частотою і в різних біотопах.

На території парку нараховано 6 стабільних за чисельністю видів плазунів і 2 види, які відмічені поодинокими випадковими зустрічами та за усними повідомленнями. Три види плазунів занесено до Червоної книги України.

Наявність водно-болотних угідь міжнародного, національного і регіонального значення, різноманітних гніздових та кормових біотопів на території парку

обумовлюють досить високе видове різноманіття птахів при істотній перевазі числа мігруючих видів над тими, що гніздяться [1, 5].

При формуванні списків птахів первинної інвентаризації враховано ті види птахів, що достовірно відмічені на території ПНПП, принаймні, за останні 20 років. В 2011 р. список первинної інвентаризації птахів налічував 266 видів з 19 рядів [1].

Подальший пошук і додаткове опрацювання літературних джерел та результати польових спостережень у 2012 р. збільшили перелік птахів ще на 7 видів. Найбільшим видовим різноманіттям в орнітофауні Приазовського НПП характеризуються ряди Горобцеподібних (Passeriformes), Сивкоподібних (Charadriiformes), Гусеподібних (Anseriformes) та Соколоподібних (Falconiformes) птахів. З огляду на оселищну концепцію збереження біорізноманіття, суттєво важливими для підтримки високого рівня видового різноманіття птахів в межах парку слід вважати узбережні та галофітні оселища. Такі типи оселищ є важливими місцями міграційних зупинок багатьох видів водно-болотних птахів в межах Азово-Чорноморського екологічного коридору, їх харчування, линяння та відпочинку. Засолені болота та луки також відіграють значну роль в розмноженні ряду видів Сивкоподібних птахів, у тому числі рідкісних [5].

Таким чином, на сьогоднішній день орнітофауна Приазовського НПП нараховує 273 види птахів з 19 рядів. Перелік птахів парку, занесених до ЧКУ, складає 59 видів.

Чисельність виявлених та облікованих видів ссавців нараховує 43, які відносяться до 8 рядів: Їжакоподібні (Erinaceomorpha), Мідицеподібні (Soricomorpha), Рукокрилі (Chiroptera), Зайцеподібні (Lagomorpha), Гризуни (Rodentia), Собакоподібні (Carnivora), Парнопалі (Artiodactyla), Китоподібні (Cetacea). Це свідчить про велику цінність угідь парку з точки зору збереження різноманіття тварин зазначеного класу, враховуючи, що 16 видів з них занесені до списків ЧКУ. За характером перебування виділяють мігруючі (6) та осілі (28) види. Є види, характер перебування яких не визначено, види, які мешкають не постійно та з'являються в певні періоди [1, 5]. Найбільшим видовим складом відрізняється Гризуни. Ендеміки відсутні.

Формування списків первинної інвентаризації видів флори і фауни (на кінець 2012 р.) надали можливість скласти списки видів рослин і тварин Приазовського природного парку, які занесені в чинні для України міжнародні списки (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість видів рослин і тварин ПНПП, занесених до різних природоохоронних списків, 2012 р.

Table 2

Species of plants and animals listed to various environmental lists 2012

Групи рослин і тварин ПНПП охоронних категорій (усього видів на території ПНПП)	ЧКУ	ЄЧС	МСОП	Бернська конвенція	Боннська конвенція
Усього рослин (1315)	42	28	19	6	-
Усього тварин (1141), з них:	125	41	31	316	160
Безхребетні, з них:					
водні (201)	2	-	-	-	-
комахи (543)	37	11	5	5	-
Риби (70)	8	-	5	14	3
Амфібії (3)	-	-	-	3	-
Рептилії (8)	3	3	1	262	148
Птахи (273)	59	22	17	8	-
Ссавці (43)	16	5	3	24	9
Усього рослин і тварин ПНПП (2456)	168	69	50	322	160

Висновки

Таким чином, складання інвентаризаційних списків рослин і тварин Приазовського природного парку дає уявлення про значне біологічне різноманіття та своєрідність флори і

фауни екосистем парку як складової території півдня України. Біота парку складає 2456 видів. Інвентаризаційні списки нараховують: флора – 1315 видів, фауна – 1141 вид. Найбільшим видовим різноманіттям серед фауністичних груп виділяється ентомофауна та орнітофауна, вивченню останньої приділялась найбільша увага.

Для подальшого вивчення живої природи з метою підтримки біорізноманіття проводиться робота з організації системних досліджень на наукових полігонах на території парку, налагодження співпраці науковців та інспекторів відділу держохорони в процесі екомоніторингу. Серед заходів, направлених на збереження і охорону біорізноманіття парку, слід назвати біотехнічні, природоохоронні, еколого-просвітницькі та пропагандистські заходи. Унікальність і біорізноманіття природних комплексів на території парку, наявність об'єктів ПЗФ менших розмірів та інших категорій визначили можливості Приазовського національного природного парку як потенційного об'єкту Смарагдової мережі.

1. *Барабоха Н.М., Барабоха О.П., Брен О.Г., Вовк О.Г., Голод Г.В., Демченко Д.О., Дядічева О.А., Сучков С.І., Ярова Т.А., Яровий С.О., Антоновський О.Г., Микитинець Г.І.* Літопис природи Приазовського національного природного парку (2011 рік). – Мелітополь: Приазовський національний природний парк. – 2012. – Т. 1. – 761 с. – Укр. – Деп. в ДНТБ України 06.03.2013. – № 3. – Ук. 2013.
2. *Коломийчук В.П.* Конспект флоры сосудистых растений береговой зоны Азовского моря. – Київ: Альтерпрес, 2012. – 300 с.
3. *Коломійчук В.П., Яровий С.О.* Конспект флори судинних рослин Приазовського національного природного парку. – Київ: Альтерпрес, 2011. – 296 с.
4. Красная книга Приазовского региона. Сосудистые растения / Под ред. В.М. Остапко, В.П. Коломийчука. – Київ: Альтепрес, 2012. – 276 с.
5. Літопис природи Приазовського національного природного парку (2012 рік). – Т.2 / За заг. ред. Н.М. Барабохи. – Мелітополь, 2013. – 482 с.
6. Програма Літопису природи для заповідників та національних природних парків / Під ред. д.б.н., проф. Т.Л. Андрієнко. – Київ: Академперіодика, 2002. – 103 с.

Барабоха Н.Н., Яровой С.А., Барабоха А.П. Результаты инвентаризации биоразнообразия Приазовского национального природного парка // Труды Гос. Никит. ботан. сада. – 2013. – Т. 135. – С. 43-49.

Представлены данные первичной инвентаризации биологического разнообразия экосистем Приазовского национального природного парка по результатам исследований, проведенных в 2011-2012 годах. Выявлено, что флора парка насчитывает 1082 вида сосудистых растений, фауна беспозвоночных – 744 вида, позвоночных – 397 видов. Уникальность биоразнообразия территории ПНПП обусловлена значительным количеством видов растений и животных различных природоохранных категорий (только краснокнижных растений – 42, беспозвоночных – 2, позвоночных животных – 87). Значительное разнообразие флоры и фауны определяет направленность мероприятий для их сохранения.

Ключевые слова: *Приазовский национальный природный парк, биоразнообразие, Летопись природы, инвентаризация флоры и фауны, природоохранные категории видов растений и животных.*

Barabokha N.M., Yarovoy S.O., Barabokha O.P. Results of Biological Diversity Inventory in the Priazovsky National Nature Park // Proceedings of the State Nikit. Botan. Gard. – 2013. – T. 135. – P. 43-49.

Primal data of biological diversity inventory in the Priazovsky National Nature Park ecosystems have been presented for years 2011-2012. It was determined that there were 1082 species of vascular plants, 744 invertebrate species, 397 vertebrate species. Biodiversity uniqueness of the park's territory is caused by considerable quantity of plants and animals that belong to different nature conservation categories (42 plant species, 2 invertebrates, 87 vertebrates are listed in the Red Book of Ukraine). Such considerable biodiversity defines the direction for conservation actions.

Keywords: *Priazovsky National Nature Park, biological diversity, Nature annals, flora and fauna primal inventarization, nature conservation categories of plant and animal species*.